ב אַ ז -- דער, =ן. 1. קוסט=געוויקס פֿון דער
משפּחה CAPRIFOLIACEAE) גערופֿן אויך בוזינעץ
האַלונדער) מיט יאַגעדע=פּרוכטן, שוואַרצע (joll
(SAMBUCUS NIGRA אָדער רויטע (SAMBUCUS RACEMOSA)
די בלומען און יאַגעדעס ווערן גענוצט אין היילונג.

2. די יאַגעדע פֿון באַז.

1955 " און אייביק, אייביק לאַנג // פֿון ערד, פֿון גראָז,
// רויט=שוואַרץ פֿון באַז, מיט לידגעזאַנג וועל איך
דיך וועקן". מל, לידער און באַלאַדן, I, נ"י, ז' 23. 1

|| באַזעווע -- אדי. וואָס איז פֿון באַז.

% באַזעווע פּאַווידלע. באַזעווע צוויט | ל|2|.

1882 " מיט מאַזלען זאָל מען זיך אזוי נוהג זיין: [...]
ער זאָל טרינקען [...] גערשטן=וואַסער, באַזעווע ב/1.
[טעקסט: באַזאַווי] קוויאַט≠לאַקריץ [ב=סיראָפּ פֿון
די בלומען פֿון באַז]". איבז אלבעק (קאַרטוזשינסקי),
[מחבר?], דער דאָקטער בוך, וואַרשע, ז' 25.

ם באַזאַווי

1794 " חצי קווינט ווירגינישע שלאַנגן וואָרציל
[...] הכל עם באַזאַווי פּאַווידלא [...] ". מענדל א/2
לעפֿין, רפואת העם, זאָלקווא, תקנ"ד, אות מ"א.

< UK: БОЗ ЗК БОЗОВИЙ

ב אַ ז אַ ט ל ען -- טרוו. 1. אָנטאָן אַ זאָטל אויף
אַ פֿערד. % דער קאָזאַק האָט אויף גיך באַזאַטלט
דאָס פֿערד און אוועקגעריטן.

2. באַזאָרגן מיט זאָטלען, צושטעלן זאָטלען.

1939 " און בערמאַן האָט באַשטיוולט די פּאַרטיידיקער
פֿונעם גרויסן פֿאַטערלאַנד און באַזאַטלט די קאַוואַלעריע". 3
פֿמ, דאָר=אײַן, דאָר=אויס, קראָקע, ז' 73. באש 574

(↑)5565

באזאכט -- אדי/ אדוו. געלאַסן, פֿאַמעלעך.

% ער איז א מיושבֿדיקער מענטש, ער טוט אַלץ רויק, באַזאַכט, ניט געאײַלט.

1972 " |...| זעט מען דאָס באַזאַכטע ארומרעדן און אַנאַליזירן די [...] באַגעגענישן". י. פארבער, זש' זאמלונגען, ווינטער, נ"י. 4

Mhd: besachen .דערל

באזאלצן -- טרוו. 1. ארויפֿשיטן זאַלץ אויף עפּעס, ארײַנטאָן זאַלץ אין אַ מאכל. % דער פּויער באַשמירט א פּײַדע ברויט מיט בוימל און באַזאַלצט עס געדיכט.
די קעכין האָט פֿאַרגעסן צו באַזאַלצן דעם סאַלאַט.

1974 " יידן [...] האָבן זיך נישט געקענט גענוג אָפּלויבן פֿון פֿאַרברוינטן קאַרפּ [...], באַזאַלצט און באַפּעפּערט". חג, פּאַר, IV/ 28. 5

2. (פֿיג) שטאַרקער מאַכן דעם וויציק=געפֿיל;

1960 " ער האָט אין זײַן פֿאַעמע אריבערגעזאַלצן און דערמיט באַזאַלצן די יידישע ווונדן". יג, אין תוך גענומען, ב"א, ז' 85. 6

3. (פֿיג) צוגעבן שאַרפֿקייט, פּיקאַנטקייט דעם גערעדטן/געשריבענעם וואָרט. % דער מגיד האָט ליב צו באַזאַלצן זײַנע דרשות מיט א שיינעם משל, מיט אַ גלײַכווערטל.

1863 " ער האָט געוווסט יעדע מסירה גוט צו באַפּעפּערן, צו באַזאַלצן מיט [...] געווירצטע ווערטער". איבז, סיפורי הורדוס, ווילנא, ז' 82. 5/א באוו 449

Mhd: besalzen .דערל

באזאמדיקן -- טרוו. באַשיטן מיט זאַמד.

1932 " ציט זיך דער פּריצישער וועג, [...] גוט אײַנ-

געטראַמבעוועס, מיט סמאַלע באַגאַסן און באַזאַמדיקט ".

יודל יאפע, אין קאַמף, מאָסקווע, ז' 6. 7

[illegible] (?)

ב אַ ז אַ מ ד ן -- טרוו | אוהרו (נ?) |. דזוו באַזאַמדיקן.

[illegible] (?)

ב אַ ז אַ מ ע ן -- אדוו. (ארב?) צוזאַמען, אין איינעם.

1875 " [...] זענען אלע באַזאַמען [טעקסט: בזאמון]

געפֿאָרן צום צדיק קיין לובלין פריילעך ". 9

קהל חסידים, לעמבערג, דף סט - ז.

1889 " קאָמוניסטן ווערן אָנגערופֿן אַזעלכע מענטשן, וואָס

ווילן דאָס אייַנוווינער פֿון איין לאַנד זאָלן ווערן 12

אייך בראָטשטוווע [= ברודערשאַפֿט] , [...] מען זאָל

אַרבעטן באַזאַמען [טעקסט: בעזאמען] און אויך האַנדלען

אין איינעם, אַלע זאָלן זייַן גלייַך ". אמד, עווגעניע,

טייל, ווילנע, ז' 94.

1974 " א הונגעריקער און פֿאַרמאַטערטער, האָב איך דאָך

געמוזט גיין אַרבעטן באַזאַמען מיט די אַרטיקע מענטשן ". 8

יזב פֿראָגע, ח"א, ז' 372.

Dibeisammen פֿרגל.

ם | באַזאַנען | ב י ז ו נ ן -- אדי / אדוו. פֿאַרשטאַנדיק, מיושבדיק, באַדאַכט.

1680 " עס וואַרפֿט איין נר [= נאַר] איין שטיין אין

איינם ברונן, וואו ציהן [= צען] ווייזן און וואול 14

ביזונן קאַנן איין ניט ווידר אַרויש ציהן ". זעליקמן

אולמא |...| מראה מוסר, דער צוכט שפּיגל, פפד"מ,

ת"מ. 57 - 58.

mhd. besinnet פֿרגל.

ם | באַזאַכן | ב ז ע ש -- באַלאַגערונג.

.... | " בצר - אין בזעש, ל' עיר מבצר ". רייכליך 8, 221

איוב כב - לד.

באַמ: אפֿשר קומט צו ,,בזעש"?

באזאצונג -- די, =ען. (דטשמ?) מאנשאפט, גרופע מענטשן, וואס באדינען א טראנספארט=מיטל.

1970 " אויף דעם וועגעלע [...] האבן זיך צוגעזעצט אנדערע צו דער באזאצונג אלס טרעמפּיסטן ". י. באגדאן, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 359. 17

~~...דער...|...|"194...~~

D: Besatzung פּרגל.

באזאקט -- אדי / אדוו. אנגעטאן אין זאקן.

1929 " |...| א יונגער ייִד, מיט א שווארצער |...| בארד, ווייס באזאקט, [...] ציִיט, ברענער, ווארשע, ז' 66. 19

1946 " [...] די ווייס באזאקטע פיס ". אש, ברענענדיקער דארן, נ"י, ז' 12. 18

(4) פּסק

באזאר -- דער, =ן. 1. פּלאץ אדער בנין מיט שטעלעס אדער בודקעס, ווו מע פארקויפט אלערליי סחורות; מארק. % אויפן באזאר קאסט דאס גרינווארג ביליקער. ער האנדלט מיט אלטווארג אויפן באזאר. ס'איז רוישיק ווי אויף א מזרחדיקן באזאר.

1934 " עס זיינען אויך פאראן מערק און באזארן, געוועזענע און ניי=אויסגעבויטע [...], ווו ס'איז פאראן מיט וואס אנצופילן א קיישל ". דז מין, אקערשט פון מאסקווע, ווילנא, ז' 22. 62

1968 " באלד ביים אריינגאנג אין באזאר איז געשטאנען די בודקע, אין וועלכער ר' משה האט אויסגעארבעט די פּיטלען ". מ. גאלדשטיין, יזב אטוואצק, ת"א, ז' 458. 20

בו - 346

2. אן אויסשטעלונג פון פארשיידענע זאכן, פארבונדן מיט אן אויספארקויף. % פילאנטראפישער באזאר.

דער פרויען=פאראיין האט געהאט א גוטע הכנסה פון איר
יערלעכן באזאר - אלץ איז געווארן פארקויפט. אלע
קראמען האבן ביי׳געשטייערט פון זייערע סחורות פארן
באזאר פון הילפספאראיין.

ב א ז א ר ג ן -- טרוו. 1. באפרידיקן / פארזיכערן
א באדערפעניש, צושטעלן. % באזארגן עפעס פאר
עמעצן. באזארגן עמעצן מיט עפעס. זיי רויק,
כ׳וועל שוין אלץ באזארגן פאר דיר. ס׳איז ניט
גרינג צו באזארגן אזא גרויסע משפחה מיט קליידער,
שיך. דער קיבוץ באזארגט די שטאט מיט מילכווארג
און גרינסן.

1910 " עס איז אוממעגלעך איר גאסטפריינדלעכע באהאנ-
דלונג צו באשרייבן [...], איין אייגענעם זון [...] 73
האט מען שוין ניט געברויכט מיט גרעסערע באה-59
ליבלעכע אפווארטונגען באזארגן ". איבן שפערלינג,
[מחבר?], די קאראימישע מיידלעך, ווילנע, ז׳ 6.

1934 " די זון איז דא [...] צו באזארגן, // צו שענקען
ליכט צום שטיבל אויך וואס קומט ארויפצושוועבן ". 76
מלה, לידער, [illegible], נ"י, ז׳ 124.

1964 " צום סוף האט מען אים באזארגט מיט ~~[illegible]~~ א פיינער
דירה און גוטער פארפלעגונג [-קעסט] ביי א פארפאלק". 70
ש. וויגאדא, פאר !/19.

2. פארשאפן זארג, דאגה, באאומרויקן. % דעם פאטערס
קראנקייט באזארגט אונדז שטארק. [איך דעם באטייט
ווערט ס׳רוב געניצט דער ווערב איך פאסיוו -
באזארגט זיין].

1878 " די מוטער איז שטארק באזארגט אום אירעס לעבן,
דען זי זיפצט און נעמט אפ פון טאג צו טאג ". 66
אמד, איין הונד אלס שדכן, ווילנע.

1900" [...] איז געקומען צום קעניג זייער באַטריבט
און באזארגט". י. י. יאקאבזאהן, 761 באש
המאיר לארץ, מיננעאפאליס.

1962 " אפשר וואָלט געווען אַ יושר [...] אַראָפּזאָגן אַלץ
וואָס דו טראַכטסט און פון וואָס דו ביסט באזארגט ". 65
מ. סאקציער, זש' סאוו' היימלאנד, נ' 2, ז' 126/II.

באזארגן זיך -- רעפל צו ב 1. קריגן, פאַרזיכערן
זיך מיט עפּעס. די עקסקורסאַנטן האָבן זיך באזארגט
מיט צידה לדרך. מע דאַרף באַציַיטנס זיך באזארגן
מיט בילעטן צו דער פאָרשטעלונג.

1952 " [ער] האָט זיך באזארגט מיט פאַלשע דאָקומענטן".
ד. סטעג, יזב לובלין, ז' 580. 72 באש 12

1963 " די אישה האָט זיך באזארגט, זי זאָל נישט קומען
צום בית=דין=של=מעלה מיט ליידיקע הענט". באש, 72/א
גימפל תם, דערציילונג „צוויי מתים", נ"י.

באזארגונג. אַקט אָדער רעזולטאַט פון באזארגן, ב 1.

1934 " וואָס מער די פויערים פאַראייניקן זיך אין לאַנד-
ווירטשאַפטלעכע קאָאָפּעראַטיוון פאַר אַפּזאָץ, באזארגונג, 64
אַלץ מער ווערט אַרויסגעשטויסן דער פּריוואַטער קאַפּיטאַל".
איבז א. גאנטאר, וו. קארפינסקי, שמועסן וועגן
לענינעזם, מאסקווע, ז' 231.

1975 " [...] דאָס איז אַ פאַל פון סאָציאַלער באזארגונג
און די שטאַט אָדער דער סטעיט האַלטן אויס ". ב.רעסלער, 64/א
אלגעמיינער זשורנאַל, 14/III.

0 באזארג=פאַרוואַלטער -- דער, =ס. (סאוו)
אַנגעשטעלטער וואָס פאַרנעמט זיך מיט צושטעלן, קריגן
פאַרשיידענע זאַכן פאַר דער פאַבריק, אונטערנעמונג, אא"וו.

1937 " אויפן גאניק הייבט זיך אויף מיט פאמעלעכע
טריט דער באזארג=פארוואלטער ". מ. כאשטשעוואצקי, 63
זש׳ פארמעסט, נ׳ 2, קיעוו, ז׳ 134.

ם ביזארגין

.2 <-------

[בזוניםן]

1713 " אונ׳ זייא ביטרויערט אונ׳ ביזארגט וועגן
דיא גידעכטנים פון ציון אונ׳ ירושלים ". מחזור, 265
שלש רגלים (מיט אורחות חיים). אמשטרדם, דף טו-I. באט 717

1723 " איך קיין הענשיק טאר מן ניט דר מיט גיין אויש
דעם עירוב, עז זייא דען | סיידן | די ווערן אן 75
גיניאט אן זיין ארמיל, דען עש איז צו ביזארגין,
ער מעכט זיא אויש טאן, אונ ווערט זיא טראגן ".
לט I, אמשטרדם, דף סז/א.

Mhd: besorgen. פּרגל:

באזודעלן -- טרוו. (דטשם ? אהם?) באפלעקן,
פארשמוצן.

1889 " [...] דען צו וואס נוצט איין טראן, וואס איז
מיט בלוט באזודלט?". אמד, עווגעניע, ווילנא, ז׳ 89. 82

ם " ביזודילן

1760 " מתבוססת בדמיך - ביזודילט ". מלים לאלוה [illegible],
יחזקאל י"ו, דף 2/8. 166/א

Mhd. sudelen פּרגל:

באזוימען -- טרוו. ארומנעמען (ווי) מיט
א זוים, ראנד.

1974 " די פינצטערניש פון וואלד האט באזוימט דעם
שאסיי פון ביידע זייטן ". י. עלבערג, אויפן 83
שפיץ פון א מאסט, מאנטרעאל, ז׳ 164.

סליק (4)

באז - 8.

באזוימען זיך -- אוטור. (באַט) ארויס־
געבן זוימען (זאַמען, קערנער) % די גארטן־געוויקסן
~~האבן זיך שוין באַזוימט, און באַלד וועלן מיר האָבן~~
~~פרישע ציבלקעס, אוגערקעס און אַנדערע גרינסן.~~

1932 " צו פאַרניכטן די מיסטגראַזן דערמיט וואָס מע גיט
זיי ניט די מעגלעכקייט צו באַזוימען זיך ". .82/א
זש' באַהערשן די טעכניק [...], נ' 2, יוני, כאַרקאָוו,
ז' 37.

צ'יק (1)

ם [באַזויערט] בזורט -- [illegible] פאַרזויערט,
זויער.

" [illegible]... יתחמץ - אישט בזורט". רייכלין 8, תהלים,
ע"ג - כ"א. 84

צ'ייר (1)

באַזויפֿן -- אדי/ אדוו. שטאַרק באַטרונקען,
שיכור. % דער חברה־מאַן האָט שוין אויסגעזשלאָקעט
צוויי פֿלאַש בראַנפֿן און איז אין גאַנצן באַזויפֿן.
אדוו. באַזויפֿענע כוליגאַנעס ווילדעווען אין גאַס.

1973 " איינער פֿון די דייַטשע סאָלדאַטן, אַ שטאַרק באַזויפֿענער,
האָט מיך צוגערופֿן און מיט עפּעס אַן אויסרייד זיך 86
צוגעטשעפּעט און מיך אָנגעהויבן שלאָגן ". ד. פֿרייבערג,
פֿינצטערניש אויף דער ערד, ת"א, ז' 86.

באַזויפֿנקייט - די/ [illegible] . [illegible]

([טעקסט באַזויפֿנקייט],)
1973 " ווען נישט זייַן באַזויפֿנקייט [...] וואָלטן
מיר אוודאי געוועז פֿאַרלוירענע ". ד. פֿרייבערג, 16
פֿינצטערניש אויף דער ערד, ת"א, ז' 222.

Mhd: besoufen פֿרגל.

-- ~~באַזוך~~

באזוך -- דער, =ן. 1. דאס קומען / זיין ערגעץ כדי צו זען עמעצן / עפעס; וויזיט. % מאכן א באזוך. א קורצער באזוך. דער באזוך אין דעם בית=התפוצות האט געמאכט א גרויסן איינדרוק. מיר זיינען געווען מיט א באזוך ביי אונדזערע קרובים. דער באזוך ביים דענטיסט האט מיך טייער געקאסט.

1968 " אויפן ארט, וווּ ס'איז געשטאנען אונדזער היים האט אין יאר 1946, בעת מיין לעצטן באזוך אין פוילן, א פוילישער פויער באארבעט א פעלד". א. קאליש, יזב אטוואצק, ת"א, ז' 189. 92 / באא 235

1973 " דער אומגעריכטער אפפלי פון גאלדע מאיר קיין רוים און איר צוזאמענטרעף מיט דעם פויפס האבן געדינט אלס עפעקטפולער פינאל פון איר שטורמישן באזוך אין פאריז". ל. לענעמאן, פאר, I/25.

D: Besuch. פרגל.

באזוכן I -- זוכן אומעטום, שטארק; רעווידירן. באזוכן דעם באגאזש. די פאליציי באזוכט דעם פארדעכטיקן אין דער גנבה. איך האב באזוכט אלע קעשענעס און ניט געפינען די שליסל.

1911 " [...] באפאלן ווי די הינט זייערע טויטע ברידער, באזוכן זיי, באגנבענען זיי און באריסן זיי". ממוס, די קליאטשע, קאנק: ~~[illegible]~~ 136.

1950 " [...] די חרפה פון באזוכן ארבעטערס ווי ארעסטאנטן ". ש. האראנטשיק, אין געראיש פון מאשינען, ווארשע, 1950, ז' 30. 101

1963 " מ'האט אפגעשטעלט עפעס א בעטלער און אים באזוכט, און אויבוויל מ'האט אין זיינע שמאטעס געפונען [...]". באש, ~~[illegible]~~ צווי מתים גייען טאנצן, נ"י, 1960. 101 /א

קאנק [illegible]

~~ביזובן~~

ם ביזוכן

1726 " דרום הט הקב"ה גבאטן צו רואן אן ראש השנה דר מענש זאל דרווייל האבן תפלה אונ סליחות צו זאגן אונ ביזוכן זייני מעשים די ער דש גאנצי יאר גיטאן האט ". לוח שנת תפ"ו | בלעטל פון חודש תשרי, זולצבאך. 103

באזוכן !! -- טרוו. מאכן א וויזיט, קומען צו גיין / צו פארן ערגעץ כדי צו זען עמעצן / עפעס.
% זיי האבן שוין באזוכט מדינת=ישראל עטלעכע מאל.
די טוריסטן ווילן באזוכן דעם "יד ושם".

| אנהייב XIX יה | " |...| עס קומען אלי טאג בייא אים לייטן פון פרעמדי לענדיר אום אים צו בזוכן אונ בשיינקן". 102
מעשה נורא פון שבתי צבי ימ"ש, [ארט ? רוסלאנד?] ז' 11.

1929 " [דער דאקטאר] איז זיך מתחייב צו באזוכן ארעמע פאציענטן". י. שיפער, זש טאז, נ' 8 – 9 , ווארשע. 99 / באד 1730

1970 " איך דער זעלבער נאכט [...] האט מען זיך געריכט, אז די געסטאפא וועט דארט באזוכן". א.ר. אלטמאן, יזב שלאטשעוו, ת"א , ז' 312. 108

(ס= , עס= , =ין) דער / די וואס קומט צו באזוכן, ער איז אן אפטער באזוכער אין יידישן טעאטער. באזוכער

1961 " די דריי מענער [...] האבן די פליכט אויפצוראלן דעם פאראדנעם טעפעך, וואס מען לייגט ארויס פאר וויכטיקע באזוכער. בילדערזייט, פאר, VIII / 13. 106

ם ביזוכן

1679 " אונ' גאט ביזוכט שרה וויא ער גישפרא-כן האט |...|" בל"ד, בראשית, כא – א. Mhd besuochen. בזוכן

באזונדער -- אדי / אדוו. 1. אפגעטיילט,
אפגעשיידט, סעפאראט. % א באזונדער אריינגאנג
פירט צום גארטן. די מילכיקע און פליישיקע כלים
שטייען באזונדער [struck out] אין פארשיידענע שאפעס.

1873 " אין עולם=הזה=זאכן זאל זיך זארגן איטלעכער
פאר זיך, באזונדער [struck out] ממוס, די קליאטשע,
ווילנא, [struck out] ז' 90.

1919 " מיר זענען תמיד געווען אנגעגרייט אפצוטרייסלען
פון אונדזערע פיס דעם שטויב פון יענעם לאנד, וואס 132
האט ניט געקאנט אריבערטראגן אונדזער באזונדערע
עקזיסטענץ", זשיט, שריפטן X, נ"י, ז' 87.

1960 " ביי אים איז פאעטיש נישט יעדע זאך באזונדער
[struck out], נאר די באהעפטונג פון זאכן". שנ, שלום אש, 122 / 315 באה
נ"י, ז' 380.

1970 " אין רינגלבלומס 'עונג=שבת' זענען געזאמלט
געווארן אפיציעלע דייטשע דאקומענטן וועגן שאפן געטאס 152 / באק
אין באזונדערע שטעט [struck out]". רעד' ר. מאהלער, יזב
סאנץ, ת"א, ז' 665.

2. אנדערשדיק, ספעציעל, ניט=געוויינטלעך. % דאס
בוך האט א באזונדערן אינטערעס פארן יידישן לייענער.
עפעס א באזונדערער חן ליגט אויסגעגאסן אויף איר
פנים.

"1873 [איך האב די] דיעלע [עניין] וועגן איר מיט
אלע פאפירן איבערגעגעבן א באזונדערער קאמיסיע, 153 / 325 באר
זי זאל עס ריכטיק ראזבעראיען | פארנעמען זיך דערמיט|".
ממוס, די קליאטשע, ווילנא, [struck out] ז' 68.

1916 " די משגיחים [...] האבן פאר אים א באזונדערן
דרך=ארץ". דן זילבערבוש, שטרעכלאך [...], וו"ן, 153 / 325 באר
ז' 127.

"1953 [...] דאס וואס איז געווארן פון א צאל אנדערע

בונטארן און אפיקורסים, וועמען די קאטויילישע שררות האבן אן באזונדערע צערעמאניעס פשוט אפגעראמט פון וועג ". גרינ, איד און וועלט, נ"י, ז' 155. 151 / בו-3133

/7 אויף א שטוב בויען און א קינד אויסגעבן איז דא ביי גאט א באזונדערער אוצר. (שור) - אויף דעם געפינט זיך (מוז זיך געפינען) געלט.

ם ביזונדר/ בזונדר

1. ←-------

1610 " [...] וועך איקליכש | איטלעכס | רעריך ביזונדר ביזונדר איז דא קאן עז איקליכש קינד צו ברעכן". טח, מדרש דברים, כ"ט - ט. 107 / בו-3078

" [...] מן צאוג אייך ווייך אליש איינמ' בזונדר באש". מגילה מינכן. מ"ן 87/ב. 116

Mhd. besunder ב׳׳ד׳׳ז

באזונדערהייט -- ←----- באזונדערקייט.

(/113ט/)

ם [באזונדערלעך] ביזונדרליך. אדי. באזונדער, אויסטײלט, שפעציעל, אן באזונדער, ספעציעל.

1618 " דידי פישי בידייטן גוויש עטוואז ביזונדרליכש". מראות הצובאות, וואנזבעק,

1679 " [...] דא ער זיא בענשיט איינן איטליכן מיט אייך ביזונדרליכי בענשונג ". בליץ, בראשית, מ"ט - כ"ח. א/111

Mhd. besunder(lich). ב׳׳ד׳׳ז

(?נ)

באזונדערס -- אדוו, פּפּ באזונדער, באזונדערש.
ספּעציעל, פריִער פאַר אַלץ / אַלעמען, קודם כל, בפרט.

1864 " באַזונדערס איר [...] איר גאָטס פּאסטעכער, זייט מתפלל, אַז עס זאָל איבערגיין די בערע [=שטורעם]". 147 / 2152 בא
קמ, נ׳ 28, ז׳ 436

1972 " מײַן גוטע מאַמע האָט שוין געוואָרפן אַן אויג, אַז פון זײַנט רויזע=איידל די הערינגגניצע וויקלט 144
אײַן אַ שמאַלצהערינג אין שטיקער צײַטונג, בין איך באַזונדערש שהוט נאָך אַזאַ מין שליחות ". סוצ, גק, צ״ל
נ׳ 76, ז׳ 67.

באזונדערקײַט -- די, בא. פּפּ (דטשמ)
באזונדערהייט. 1. אָפּגעטיילטקייט, סעפּאַראַציע.
% ער האָט ליב געהאַט באַזונדערקייט, ניט פאַרטראָגן דעם המון, די געדיכטענישן פון דער גרויסער שטאָט.

2. אַנדערשקייט, ספּעציפישקייט.

1905 " די אַרטאלעכע [=אַרטיקע] אינטערעסן און באַזונדערקייטן פּאָדערן כּלל נישט קיין באַזונדערן צענטראַל=אָרגאַן [...]". 161
איבז, ל. פּאַליאַק, נ. א. ראַזשקאָוו, פּערשידענע פּאָרמען פון פּאָלקס=פּערטרעטונג, וואַרשע, ז׳ 25.

1925 " די דאַזיקע קרובהשאַפט [...] גיט אונדז די מעגלעכקייט צו דערקלערן [...] פיל באַזונדערהייטן אינעם געבוי פון דעם מענטשלעכן קערפּער ". איבז ל. גאָלדבערג, 134
ב. זשוקאָוו, די אָפּשטאַמונג פון מענטש, מאָסקווע, פון
ז׳ 34.

1973 " [...] ווײַזט זיך אַרויס, אַז אויף דער ~~שפּראַכבקע~~ שפּראַכיקער דיפערענצירונג [...] האָט זיך [...] אָנגעהאָנגען אַ הוצשפּראַכיקע באַזונדערקייט". מווג!, 159
ז׳ 41.

באַזונדער. Beschnderkeit. ↑ באַזונדער.

באזונדער -- ------> באזונדערס.

באזיגן -- טרוו. געווינען אין א שלאכט (קאמף, פארמעסט), ביי קומען, אפהאלטן א נצחון; מנצח זיין.
% באזיגן דעם אייגענעם יצר=הרע. באזיגן דעם שונא.
ישראל האט באזיגט די אראבישע ארמייען.

... " דאס זענען די קברים פון די פארעקשנטע מלאכים [...] באזיגטע ~~ | ~~ און פון הימל אראפגעשליי- 163 ~~באזיגטע~~
דערטע ". פרץ, ציט אויסג, נ"י 1947, ב' !!!, ז' 440. (אַלע ווערק)

1934 " האבן מיר באזיגט די אינערלעכע קאנטרערעוואלוציע און אפגעשלאגן דעם אנפאל [...]". איבז א. קאנטאר, 166
וו. קארפינסקי, שמועסן וועגן לעניניזם, מאסקווע, ז' 454.

1974 " דער ייד האט גענומען אויף זיך די מיסיע צו באזיגן די טבע און זי איינצושפאנען אזוי, אז זי זאל דינען די צען געבאט ". באש, פאר, XX/27.

באזיגבאר -- אדי/ אדוו | מארק ווב 987 | (דטשמ). (באַזיגבאַר)
וואס מע קאן באזיגן; באזיגלעך.

= ער = יך, =קע). בורגל. D: besiegen

באזידלען - טרוו. (דטשמ) 1. באזעצן מיט איינוווינער, קאלאניזירן.

2. (פיג) באדעקן, באפלאסן

1911 " רויט, מיט מענטשנבלוט באזידלט ~~[...]~~, //
זיינען איירע הענט [...]". י. באוושאווער, א/166
פאעזיע און פראזע, נ"י, ז' 63. בורגל. D: besiedeln

באזייטיקן -- טרוו. 1. אוועקנעמען עפעס פון זייער ארט. % דאס ווענטל דארף מען באזייטיקן - עס שטערט נאר.

1926 " נאך דעם ווי איר האט באזייטיקט דעם קישקע=אפאראט [...] ווערן פאר אייך אנטבלויזט [...] די נירן".
יאכ !, קיעוו, ז' 235.

1929 " אפט הערט מען, אז פארן זיבעטן יאר דארף מען
נישט באזײַטיקן די מאנדלען". [illegible] זש' טאג=שריפטן", 175 / בו-940
ווארשע.

2. עלימינירן, פטור ווערן פון עפעס. % באזײַטיקן (פוג)
די שוועריקייטן, שטערונגען.

1913 " דער הויפט מאמענט [...] איז דאך פון שטענדיק
אן געווען ארום דעם צאלן פאר יום=טוב; אט דער 172
מאמענט איז אויך איצט ניט באזײַטיקט געווארן ".
זש' די נאדעל, ווילנא, ז' 16.

1922 " [...] וועט איר באזײַטיקן פיל אומבאקוועמלעכקייטן,
וואס דער רעגן פארשאפט ". אלפס, דער קלוגער קינד, 173
ווילנע.

1957 " אויב די ארעמקייט וואלט געווען אנשטענדיק,
וואלט זי שוין געווען באזײַטיקט ". זש' פאריזער 171
צייטשריפט, נ' 15, ז' 81. 1647 - [illegible]

3. אויסשליסן עמעצן פון א געוויסן כלל / געשעעניש;
אפזאגן [illegible] פון אן ארבעט/ פונקציע.
% מע וויל אים באזײַטיקן פון זײַן פאסטן, ווייל
ער קריטיקירט צו פיל די אנפירערס.

1919" האט די קאמונע באזײַטיקט די פארשוינען [...],
וועלכע האבן געהאט א מאנאפאל אויף ארויסצוגעבן 178
ארבעטשײַנען ". [illegible] ק. מארקס, דער בירגער=
קריג אין פראנקרײַך, ווארשא, ז' 13.

באזײַטיקן זיך -- רעפל, 13 ב 3.

1969 " אז ס'וועט דעם נײַ אנגעשטעלטן אליין נמאס ווערן
[...], וועט ער זיך אליין באזײַטיקן ". יג, טמז, 177
16/II.

~~דער % באזײַטיקונג = אקט אדער רעזולטאט פון באזײַטיקן.~~

-- אקט אדער רעזולטאט פון באזײַטיקן.

% דער עקאנאמישער קריזיס האט גורם געווען די באזײַטיקונג
פון טויזנטער אַרבעטער.

D: beseitigen

באַזײַכן (זיך) -- (וווּלג?) לאָזן די השתנה
אונטער זיך.

1883 " אוי, דו זאלסט מיר אַ גרויסן זכות דערגרײַכן,
אַז אונדזער אב [רב?] עלי זאָל זיך אויפהערן צו 79
באַזײַכן". ש. ווײַנטרויב, יענטאַליס קבר אבות,
ווארשע, ז' 11. [ציט ייִפּיל, 1924, 1.].

Mhd: (be)seichen

באַזײַען -- טרוו. 1. צעוואַרפן אין באָדן אַ סך
קערנער, זאַמען; אויסזייען, צעזייען. % אלע פעלדער
באזייט מען מיט ווייץ.

2. (פיג, ס'רוב אין פאסיוו: באזייט ווערן / זײַן)
צעשיטן עפעס, צעשפּרייטן עס אויף א שטח, באדעקן אים
ווי מיט קערנער.

1970 " דער וועג [...] איז געווען [...] באזייט מיט
קרבנות פון דער ייִדישער באַמבאַרדירונג ". ה. לאכימעק, 168/א
יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 336.

1974 " די טראָטוארן זענען געווען באזייט מיט גלאָזשפּליטערס,
דאס גלאז האט זיך אַריינגעשניטן אין די הענט ". 170
י. עלבערג, אויפן שפּיץ פון א מאסט, מאנטרעאל, ז' 232.

27' זיין לעבנסוועג איז נישט באזייט מיט רויזן. - ער
האט אַ שווער, געמאַטערט לעבן.

□ ביזעהין / בזעיין

... זורו - ווירט גדרויקט, י"א נוירט בזעיית ל' מזורה הרשת".

180 רייכלין 8, משלי, א - יט.

1679 " |...| דא האבט איר זאמין, אונ' ביזעהיט דאש

179 /א פעלד". בליץ, בבראשית, מז - כג.

D: besäen פֿרגל. באַזייען (?)

ב אַ ז ײ ע ר ן -- טרוו. (כעמיע) באַדעקן מיט אַ זײַערס.

1922 " אַז איר וועט אַנגלײַען רויט אַ קופּערנע מטבע און

152 דערנאָך אָפּקילן זי, וועט זי ווערן באַדעקט מיט

שוואַרצן קופּער=זײַער [ס]; דער קופּער אויפֿן אײַבערפֿלאַך

[...] ווערט באַזײַערט, דאָס הייסט ער פֿאַרבינדט זיך מיט

זויערשטאָף ". איבז ז. קאַלמאַנאָוויטש, פֿון וואַגנער,

מעשיות וועגן ערד, בערלין, ז' 56.

באַזײַערונג -- אַקט אָדער רעזולטאַט פֿון באַזײַערן.

% דער פּראָצעס פֿון באַזײַערונג ווערט אויסגעניצט

אין מעטאַל=גראַווירונג, אין דער אינדוסטריע.

ב אַ ז י כ ט י ק ן -- טרוו. (דטשמ) האָבן אַן אויפֿזיכט, אויפֿפּאַסן, רעווידירן, קאָנטראָלירן.

1896 " עס איז פֿאַראַן אַ זאַקאָן [געזעץ] נאָך וועלכן

183 אַלע אַריינגעפֿירטע פֿעל דאַרפֿן באַזיכטיקט [...]

[...] ווערן פֿון דעם [...] וועטערינאַר".

זש' דער אידישער ארבייטער, נ' 2 - 3, לאנדאן, ז' 29.

D: besichtigen פֿרגל.

ב אַ ז י ל ב ע ר ט -- פּאַדי / פּאַדוו. באַדעקט מיט

אַ דינעם שיכט זילבער. % די מטבע איז ניט קיין

זילבערנע, נאָר אַ באַזילבערטע, די טאַץ פֿינקלט ווי

באַזילבערט.

1866 " [...] האט אויסגעזעץ איך זייך גאַנצן אָנצוג ווי אַך אַ מאָל באַזילבערטער בענטשליַכטער וואָס די באַווייזונג איז שוין אַראָפּגעקראַכן ' אמד, דער שנאָרער, ווילנע. 183/צ באוו-436

1920 " דאָס געלד [...] ווערט דאָך אריבערגעטראָגן איבער באַזילבערטע קופּערנע פּלאַטן [...]". ס. פיינסטאָון, בעמיָע, נ"י, ז' 111. 187

1975 " [...] טראָגט די פּאַרביקסטע העמדער און וועסטן מיט באַזילבערטע אָדער באַגילדעטע קנעפּ ". ב. רעסלער, אלגעמיינער זשורנאַל, II/ 14.

באַזילבערן -- טרוו. באַדעקן מיט אַ דינעם שיכט זילבער. % דער (סטאַליער) באַזילבערט די גאַלקעס פֿון בעט.

1866" [...] עס איז מער ניט ווי אין איינציקע שטעלן [פֿון בענטשליַכטער] געבליבן נאָך עטלעכע זילבערנע פֿינטעלעך אַלס איַין זכר דאָס ער וואַר [=איז געווען] אַ מאָל אַזוי דורכויס באַזילבערט ". אמד, דער שנאָרער, ווילנע. באוו-436

1894 " סטאַליער=און טאָקער=אַרבעט, באַגילט, באַזילבערט, בראָנזירט [...]". רעד' מ. ספּעקטאָר, וואַרשאווער יודישער פֿאָלקס-קאַלענדאַר, ז' 175. 184 באג-499

באַזיליק (ע) I -- די, =(ס) 1. אין אַנטיקן גריכנלאַנד -- אַ מאָנומענטאַלער גראַדעקיקער בנין, צעטיילט לענגאויס דורך זייַלן אויף באַזונדערע טייַלן (נאַוועס).

2. גרויסע קריסטלעכע קירך פֿון אַ ספּעציעלן אַרכיטעקטאָנישן טיפּ: אַ לאַנגער און הויכער מיטלסטער טייל און פֿון די זייטן, אָפּגעטיילט מיט שורות זײַלן, קלענערע טיילן (נאַוועס). % די באַזיליק פֿון הייליקן פּעטער אין רוים. די טויף=צערעמאָניע איז פֿארגעקומען אין דער נייער באַזיליקע.

<P.< L.< gr. P. bazylika

(OCIMUM BASILICUM joll)

באַזיליקע II -- די, =עס. געוויקס פֿון דער משפּחה לאַביאַטן (ליפּנבלומיקע), פֿון דעם געוויקס ווערט געמאַכט 'באַזיליקום=אייל', גענוצט בײַם קאָכן.

<L. basilicum < gr. basilikós

באַזינגען -- טרוו. אויסדריקן לויב, רימונג, באַוווּנדערונג אין לידער אָדער אין אַן אַנדער פּאָעטישער פֿאָרעם. % באַזינגען די העלדישקייט. אַ סך פּאָעטן האָבן באַזונגען די שטאָט ירושלים.

1873 " [ס'האָט] דערמיט די גאַנצע וועלט געהאַט צו טאָן, מען האָט עס באַזונגען, באַוווּנדערט אין אַלע גאַזעטן ". ממוס, קלאַטשע, ווילנע, 24 ז.

1940 " וואָס איז דאָס 'אונדזער פֿרײַהײַט'? [...] וואָס ייִדן באַזינגען און באַיום=טובֿן אַזוי פֿיל דורות נאָך אַנאַנד?". קאַר, שריפֿטן II, נ"י, ז' 184.

1951 " די פֿיל באַזונגענע טײַכן ניעמאַן און [...] ". י. בערלזאָן, זב ליטע I, נ"י, ז' 1155.

(=ין, =קע). % שלום אש איז דער באַזינגער פֿון ייִדישן שטעטל.

(?) singen mhd. besingen פֿרגל.

באַזיניקט -- אַדי/אַדוו. באַוווסטזיניק, וויסיק.
| אַדוו | % | באַזיניקטע מעשים. די זאַך האָט ער
געטאָן באַזיניקט | אַדוו | ~~[illegible]~~, וויסנדיק
גוט די קאָנסעקווענצן.

רעדפ: [illegible]

באַזיניקן (זיך) -- ⟵ באַזינען (זיך).

באַזינען -- טרוו, פאַר באַזינט/באַזונען [סטוטש 313]. באַדענקען, באַטראַכטן טיף, באַנעמען דעם זינען.
% יעדער דענקענדיקער מענטש שטרעבט צו באַזינען
דעם תכלית פֿון לעבן.

באַזינען זיך -- באַקלערן זיך, נאָך אַ מאָל, טיפֿער,
איבערטראַכטן אַן ענין, אַרומזען זיך. ~~[illegible]~~
1814 " דא שפראך רבי אמנון |...| איך וויל זיך דרוף
בזינן". מחזור [...] וגם הפירוש בלשון אשכנז, 198
שקלאָוו, תקע"ד.
1864 " ווי סאָקראַטעס נאָמען איז געוואָרן גרויס אין
דער וועלט, האָט ער [אַנטיסטין] זיך באַזונען און 192
זעלבסט באַרעדט [צוגערעדט] זײַנע תלמידים צו גיין
הערן דעם סאָקראַטעס". ~~איבן אמדן~~, פֿון יהודה ליב בן
זאב, ספרי חכמי יון או דברי חכמים, ווילנע,
ז' 35.

◻ בזוינען זיך
.... "בויך הון איך מיך בזוינן // די קנט אישט
מיר גיב אלך איך דעך ברוינך". מגילה מינכן, מ' 99-א. 192 ב.
1723 " וואש זאל איך איך דאש טיפן וואשר הניין
גייך, וועך איך ווער הניינגיך דא ווער איך אך דר
טרינקן, אונ ביזינט זיך וואול וויא ער הריבר קומן
וויל מיט המצאות". לט, אמשטרדם, י' 37. 193

mhd. besinnen פֿרגל.

ב אַ ז י ס -- דער, =ן. דזוו באַזע.

ב אַ ז י ץ -- דער, =ן. פֿאַרמעגן, אייגנטום, גוט(ס).

1975 " תורה איז ניט אַ מאָנאָפּאָל פֿון אַ גרופּע, נאָר |דער| באַזיץ פֿון כלל=ישׂראל". ה. זיידמאַן, זש' אַלגעמיינער זשורנאַל, נ"י, II/14. 199

|| באַזיצונג -- די, =ען. 1. דזוו דפוו.

2. ערד=שטח, מאַיאָנטעק, גוט (גיטער) פֿון אַ פּריץ, אויך קולטיווירט פֿון אַ דאָרף.

1856 " איך לאַנדע בירמאַן וואָש גיהערט ניט צוא דיא איינגעלשע בעזיצונגען האָב איך דאָרטיך געזעהען שרעקליכע זאכין ". |אמד?|, איי הים, ווילנע, ז' 41. 200/ב

1949 " |...| טויזנטער יידן |...| האָבן געפּרוווט זיך ראַטעווען אין אומאַן, די רייכסטע שטאָט אין די באַזיצונגען פֿון גראַף פּאָטאָצקי". א. יהושע העשל, ייבל, XXXIII, ז' 41. 200/c

(הפֿקר) אָן באַזיצער

באַזיצלאָז -- אַדי. וואָס פֿאַרמאָגט גאָרניט, אָרעם.

1905 " זיינען אין דעם אַלע גלייַך פֿאַראינטערעסירט די באַזיצלאָזע נאָך אפשר מער ווי די באַזיצנדע". ב. ב-קי, אונזערע פֿאָדערונגען, זשענעוו, ז' 34. 201

(הפֿקרות)

באַזיצלאָזיקייט -- די, באַ. מצב פֿון ניט פֿאַרמאָגן גאָרניט; אָרעמקייט.

1904 " ווי דער גיהנום, עפּנט אויף די וועלט פֿון באַזיצלאָזיקייט אירע טירן פֿאַר אַלעמען [...]". מ. שיפּפּעל, עקאָנאָמישע איבערקערענישען [...], (זוהבֿ?), זשענעוו, ז' 7. 202

0 באַזיצשטאַנד -- דער, באַ. עקאָנאָמישער סטאַטוס.

1973 " דער סוחרים פֿאַראיין האָט פֿאַרטיידיקט די יידישע פּאָזיציעס [...] נישט צו בלייבן הינטערשטעליק [...] אין איבערצווייזן דעם באַזיצשטאַנד די צוקונפֿטיקע 200

דורות ". רעד' ש. ברוקנער, יזב סאסנאָוויץ,

ת"א, ז' 240.

D: Besitz, mhd. Besitzunge פּרצל, (15),

באַזיצן -- טרוו, פאַר באַזיצט באַזעסן. האָבן, פאַרמאָגן. % זיי באַזיצן אַ סך ידיעות.

1852 " אויסער דער אייגענשאַפט די בעצויבערונגען אויפ- צולעזין, בעזיצען זי נאָך איינע אַנדערע אייגענשאַפט ". 204/א

איבן פ. זאנדמאַן, [illegible] נייאי טויזענד אונד איינע נאַכט, וואַרשע.

1900 " זיי [די בבלישע יידן] זיינען [האָבן] ניט באַזעסן קיין נאַציאָנאַל געפיל ". ש. בראַמבערג, 283 באַט

דיא גאולת ישראל, לאָנדאָן, ז' 18.

1954 " ער איז געווען בונטאַריש און האָט באַזיצט אַ גרויסן אונטערנעמונגס=גייסט". ש. טענענבוים, 203 בד 3141

יזב כעלם, יאָהאַנעסבורג, ז' 367.

[illegible]

באַזיצנדיק -- גאַדיר, (דטשמ, פאַרמע באַזיצנד). וואָס האָט פאַרמעגן, פאַרמעגלעך. די באַזיצנדיקע קלאַסן. אין דעם קוואַרטל וווינט דער באַזיצנדיקער שיכט פון דער באַפעלקערונג.

1900 " די געזעצן קעגן קאַליציאַן [...] האָבן די באַזיצנדע רייכערע קלאַסן געהאַלטן פאַר זייער נייטיק, כדי צו צעשטערן די שעדלעכע צילן פון די אַרבעטער ". 205

אַן, [illegible], די געשיכטע פון די אַרבעטער ענגלישע אַרבייטער בונדען, זשענעוו.

1917 " [...] אַז עס וואַקסט אויס די געזעלשאַפטלעכע אומגלייכקייט, אַז עס פאַרגרעסערט זיך דער מהלך צווישן באַזיצנדיקע און ניט=באַזיצנדיקע ". 205/א באַז

די פּראָגראַמ(ע) פון בונד" (אַרויסגעגעבן פון צענטראַל= קאָמיטעט פון "בונד", [אָרט?], ז' 3.

ם ביזיצין.

1679 " [...] וואַקסי צו פיל טויזינט מאָל טויזינט אונ' דייך זאָמין ביזיצי דיא טאָר זיינר פיינדין". ב/ 204

בליץ, בראשית, כ"ד - ס.

[illegible]

ת"א, ז' 240.

D: Besitz, mhd. Besitzunge (15), פרזל.

באזיצן -- טרון, פאר באזיצט באזעסן. האבן, פארמאגן. % זיי באזיצן א סך ידיעות.

1852 " אויסער דער אייגענשאפט די בעצויבערונגען אויפ- צולעזין, בעזיצען זי נאך איינע אנדערע אייגענשאפט ". 204/א

איבז פ. זאנדמאן, [illegible], נייאי טויזענד אונד איינע נאכט, ווארשע.

1900 " זיי [די בבלישע יידן] זיינען [האבן] ניט באזעסן קיין נאציאנאל געפיל ". ש. בראמבערג, דיא גאולת ישראל, לאנדאן, ז' 18. 283 באט

1954 " ער איז געווען בונטאריש און האט באזיצט א גרויסן אונטערנעמונגס=גייסט". ש. טענענבוים, יזב כעלם, יאהאנעסבורג, ז' 367. 3141 — 203 בר

טייל מאל סובסטאנטיווירט.

באזיצנדיק -- גאדי, (דטשם, פארמע באזיצנד). וואס האט פארמעגן, פארמעגלעך. די באזיצנדיקע קלאסן. איך דעם קווארטל וווינט דער באזיצנדיקער שיכט פון דער באפעלקערונג. באזיצנדיק(ע)

1900 " די געזעצן קעגן קאאליציאן [...] האבן די באזיצנדע רייכערע קלאסן געהאלטן פאר זייער נייטיק, כדי צו צעשטערן די שעדלעכע צילן פון די ארבעטער ". 205

אין [illegible], די געשיכטע פון די ארבעטער ענגלישע ארבייטער בונדען, זשענעוו.

1917 " [...] אז עס וואקסט אויס די געזעלשאפטלעכע אומגלייכקייט, אז עס פארגרעסערט זיך דער מהלך צווישן באזיצנדיקע און ניט=באזיצנדיקע ". א/205 באז

די פראגראם פון בונד" (ארויסגעגעבן פון צענטראל= קאמיטעט פון "בונד", [ארט?], ז' 3.

ם ביזיצן.

1679 " [...] וואקסט צו פיל טויזינט מאל טויזינט און דייך זאמין ביזיצי דיא טאר זיינר פיינדיך". 204 /ב

בליץ, בראשית, כ"ד - ס.

הל: [illegible]

Mhd: besitzen פרזל.

באזיצער -- דער, =ס. אײגנטימער, בעל=הבית.

% ער איז דער באזיצער פֿון אַ רײַכער קאַלעקציע קונסט-בילדער.

~~באַזיצער~~ (=קע) וו. =ס. פֿון באזיצער. | באַזיצערין ||

% זי איז די באזיצערין פֿון אַ מויער אין מיטן שטאָט.

0 גוט=באזיצער -- דער, =ס. פּריץ, אײגנטימער פֿון אַן ערד=שטח, פֿון אַ גוט (מאַיאָנטעק).

1905 " די אלע פּויערים [...] װעלן מוזן װערן באַטראַכט [:געדונגענע ערדאַרבעטער] בײַ דעם גרויסן בוטס=באזיצער". בן חופש, א פּאָליטישע אדער א סאָציאַלע רעװאָלוציע ", | אָרט ? | , ז' 22. | 205/א באַט-709

גרונט=באזיצער -- דער, =ס. דזװ גוט=באזיצער.

1893 " די גרויסע גרונט=באזיצערס קענען זיך באַגײן אָן אזוי פֿיל אַרבעטער ". ב. פײַגענבוים, דיא גאולה, נ"י, ז' 27. | 205/א באַט-763

פּאַר באַזלורט

באזירן -- טרוו, שטעלן/לײגן אויף א באַזע, יסוד, באַגרינדן. % באזירן אויף אַ פּעס, זײַן טעאָריע באזירט דער געלערנטער אויף אַ צאָל עקספּערימענטן. די אויספֿירן זײַנען באזירט אויף סטאַטיסטישע דאַטן.

1923 " די קאָמוניסטישע שיטה, באַזירנדיק אין דער װירק-לעכקײַט - טראָץ אירע הומאַניסטישע לאָזונגען - אויף דער גזל=וחמס=שיטה פֿונעם דור=המבול [...] ". י. ל. בלאכעראָװיטש, דאס פּראָבלעם פֿון אַנטיסעמיטיזם, װאַרשע, ז' 9. | 206/א

1970 " די געבורט פֿון אַ מענטש איז באזירט דערויף, אַז קודם קומט בײַ אים דער קאָפּ אַרויס [...]". ר. לאַחמאַן, יזב זלאַטשעװ, ת"א, ז' 332. | 206

~~באַזירן~~ -- פֿון, פּסק. מבוגר אויסזאָגן אויף באזירן באַזירונג ||

ב אַ ז י ש -- אדי. 1. יסודותדיק, פונדאַמענטאַל,

גרונט=... די באַזישע פּרינציפּן פֿון דער באַוועגונג.

ער קאָן שוין די באַזישע כללים פֿון אַריטמעטיק.

2. וויכטיק, נייטיק. % בשעת דער מלחמה האָבן

אויסגעפּעלט די באַזישע פּראָדוקטן צום לעבן.

3 (כעמיע) וואָס איז שייך צו באַזע, ב 3.

% באַזישע זאַלצן.

ב אַ ז נ י כ ל העם [בעאָזנײ קאָל האָאָם] —

פּראָזע. (תּנ"ך) טייטש: אין די אויערן פֿון פֿאָלק"

(ירמיה לו - טו) אַלע זאָלן הערן, עפֿנטלעך, פֿאַרן

גאַנצן עולם.

... " צוליב זייַן [לייוויקס] קראַנקייט איז דערווײַל

ניט מעגלעך צו רעאַליזירן די באַגעגענישן פֿונעם

דיכטער מיטן רוב העם [...] און דערציילן לייוויקן

באָזני כל העם וועגן אונדזערע געפֿילן."

ש. ביקל.

באָזני כל העם: "אין די אויערן פֿונעם גאַנצן פֿאָלק" HA.

ב אַ ז נ י ש מ ע ת י [בעאָזנײ שאַמאַטי] — פּראָזע.

(תּנ"ך) איך האָב עס אַלײַן געהערט.

באָזני שמעתי (גלמודיש): "מיט מײַנע (אייגענע) אויערן האָב איך געהערט" HA.

ם [באַזלער] ב ש ל י ך -- אדי. בייז, רשעותדיק.

.... " זמה - בושליך גדענקא, כמ' מחשבות רעות ".

רייכליך 8, תהילים קל"ט - ק"נ. | תי: זמה - שענדלעכקייט|

mhd. boesliche

באזע -- די, =ס, פּפּ (זז) באזיס. 1. געוויסע גראָדע ליניעס אָדער פֿלאַכן. % באַזע פֿון דרייעק. די באַזע פֿון דער פּיראַמידע.

2. (ארכיט) דער אונטערשטער טייל פֿון אַ זייל (קאָלאָנע).
% די באַזע פֿון דער זייל

3. (כעמיע) שטאָף מיט אַן אַלקאַלישער הידראָקסיל=גרופּע, אויך מעטאַל-אָקסידן ווערן גערופֿן באַזעס. % אין פֿאַרבינדונג מיט זייערסן [ביידן] די באַזעס זאַלצן.

4. אַרט (בנין, פּונקט) וווּ ס'ווערן אָנגעזאַמלט רעזערוון פֿון מענטשן אָדער מאַטעריאַלן. % מיליטערישע באַזע. די אויטאָס זיינען אויף דער באַזע.

5. (פֿיג) יסוד, גרונט, אָנשפּאַר.

1925 "ווער איז די באַזע פֿון קאָנגרעס? וואָסערע שיכטן [...] פֿון פֿאָלק קומען אין באַטראַכט?". ש. קאַלקער, דאָס פֿאָלק און די באַוועגונג, לעמבערג, ז' 13. 208

1972" דער קומענדיקער יאָרצענדליק וועט באַווייזן, צי דער יידישער טעאַטער איז געגנוג [...] שאַפֿעריש, [אַז] די זיך [...] צו באַפֿעסטיקן אויפֿן באַזיס פֿון אַזאַ עולם". ש. פּישמאַן, גק, נ' 75, ז' 119. 208/א

הויפּטבאַזע. ים=באַזע, לופֿטבאַזע. קריגסבאַזע.

באַזעדאָווס / באַזעדאָווישע קראַנקייט - אַ קראַנקייט פֿון דער שילדדריז.

1927 "אַמערסטן טרעפֿן מיר דעם דאָזיקן סימפּטאָם [הארצ-קלאַפּעניש] ביי מענטשן, וועלכע ליידן פֿון אַלגעמיינער נערוואַסטעניע [...], באַזעדאָווישער קראַנקייט". מ. לענסקי, מאָדערנער פֿאַמיליענדאָקטאָר, וואַרשע, [...] ז' 30 - 31. 208 /א

באַזעלן -- טרוו. באַגייַסטערן, אַרייַנגעבן נשמה.

% דער אידעאַל פון אַ נייַ לעבן אין אייגענעם לאַנד האָט באַזעלט די חלוצים.

" אין איינציקע פאַלן האָט אַ מענטשלעכע האַנט זיי 1946

209 איינגעזאַמלט, באַזעלט זיי מיט דעם געבאָט פון אמונה אָדער פון מענטשלעכן געפיל ". אַש, ברענענדיקער דאָרן, נ"י, ז' 99.

Di beseelen. פֿגל

ם [באַזען] ביזעהן. טרוו. באַקוקן, זען.

1668 " און זיא ליס אין ביזעהן גרושי מעכטיגי ~~קאמער~~ קאמערן די וואָרן גיבויאט פון אייטיל קעשטליכן שטיינן". יוסיפון, אמשטרדם, דף נ"ח. 210 באג--1355

1679 " אלזוא צאג יוסף אויז, דאש גאנץ לאנד מצרים צו צו ביזעהן ". בליץ, בראשית, מ"א - מ"ה. 210/א

1781 " |...| נאָך איך מיר פֿאַר דאַ לאַנג צו רייַזן און אייַערן קיניגליכן הוף צו ביזעהן". אייך שין מעשה פון קיניג ארטיש הוף, פיורדא, [illegible]. ב/ 210

(1)|65 Mhd besëhen. פֿגל

ם [באַזענגען] בזינגן. -- אָפּברענען, צוברענען.

| ? | " התחרך - וויש בזינגט ". רייכליך 8, דניאל, ג - כ"ז. | תי: אנגעברענט געוואָרן א. | א/ 189.

Mhd. besungen פֿגל

באַזעסן I -- אדי. באַזעסענע, באַזעסענער.

1. איינגעזעסן, ניט קיין נאָמאַד. % דער באַזעסענער שבט פֿאַרנעמט זיך שוין ניט מיט האַדוועוען פֿיך, נאָר ~~באַוו~~ מיט ערדאַרבעט.

1902 " דאַרום [=דעריבער] האָט דאָס פאָלק וואָס האָט זיך דאָ באַזעצט, געדאַרפֿט [...] פרי ווערן אַ באַזעסענער. 216

איבז פּ[illegible], פּ. מעלאָנאַוו, די אַלגעמיינע געשיכטע. [...], וואַרשאַ, ז' 14.

1937 " די אוזבעקן | זייַנען | אַ באַזעסן און ערדאַרבעטעריש פֿאָלק ". רעד' א. סטעצקי , |...|, אונדזער היימלאַנד, מאַסקווע, ז' 88. 213

2.(סובסטאַנטיווירונג) תושב, אײַנוווינער.

1948 " אַ סך פֿון די פֿריער באַזעסענע [האָבן] די שטאָט פֿאַרלאָזט מחמת זייער געדריקטן עקאָנאָמישן מצב ". 217
זש גאָפּ, נ' 2, ב"א, ז' 51.

3.(וועגן פֿייגל) וואָס וואַנדערט ניט אויס אויף ווינטער אין די וואַרעמע לענדער. % די שפּערלעך זייַנען באַזעסענע פֿייגל. |איבז ז. רייזען. א. שמייל, זאָאָלאָגיע II, טערמינאָלאָגיע. ווילנע, |1921.

באַזעסנהייט -- די, באַ. מצב פֿון זייַן באַזעסן (ב'1).
1902 " |...| באַזעסנהייט איז די ערשטע און די ניטיקסטע באַדינגונג פֿאַר די פֿאָרשריטן פֿון בילדונג ". איבז [illegible], פּ. מעלגונאָוו, די אַלגעמיינע געשיכטע, [...], וואַרשע, ז' 14. 216

קלאַל. -- באוו דפוו. % באַזעסנקייט איז אַ העכערע מדרגה אין דער אַנטוויקלונג פֿון פֿעלקער.

באַזעסן (1)

ב אַ ז ע ס ן II -- אַדי/ אַדוו. |[?]| מיושבֿדיק, באַדאַכט; געזעצט.

1895 " איך האָב געהאָפֿט, אַז צו די שפּעטערע יאָרן, וועט זי וועט שוין ניט זייַן אַזוי יונג, וועט ווערן באַזעסן ... און וועט שוין זייַן צופֿרידן. ערשט עס איז נאָך אַלץ די זעלבע [...]. זי מאַכט נאָך אַלץ די זעלבע פֿוריע ". ע. בלאָשטיין, שפּרינצע די פּקחית, ווילנע, ז' 16. 213/א

באַזעסן (1)

ב אַ ז ע ס ן III -- אַדי/ אַדוו. 1. וואָס אים / איר איז אַרייַן אַ דיבוק, אַ בייזער גייַסט. % דאָס באַזעסענע מיידל רעוועט ווילד - דאָס שרייַט אַרויס פֿון איר דער דיבוק.

1961 " ווען זי איז באפאלן געווארן פון א ליבשאפט,
האט זי געשריגן ווי א באזעסענע און געביסן דעם 219
קינדס בייליקל ". י. קייטעלמאן, איק, נ"י,
נ׳ פון ר"ה, ז׳ 49.

1974 " [...] ער פלעגט לויפן צוריק קיין בערלין ווי
א באזעסענער ". י. עלבערג, אויפן שפיץ פון א מאסט, 218
מאנטרעאל, ז׳ 317.

2. (פיג) באהערשט אין גאנצן (באנומען, פארכאפט
פון איין געפיל, געדאנק, שטרעבונג.

1972 " מע זעט א מענטש, וואס איז באזעסן
געווארן פון אן ׳אידעע=פיקס׳: אויסצולייזן דאס 212
יידישע פאלק פון קנעכטשאפט ". ברוס, גק, נ׳ 75,
ז׳ 76.

1971 " [...] רעדט ער מיט א אומהיימלעכן עקסטאז פון
א באזעסענעם, פון א מתבודד". חג, טמז, זע /17. 214

|| =קייט. =ערהייט.

ב א ז ע צ ן -- טרוו. פאר באזעצט, זיך באזעסן.

1. איינארדענען אויף א וווינארט, געבן א דירה,
קווארטיר. % די עולם וועט מען באזעצן אין די
אנטוויקלונג=שטעטלעך. דעם קווארטיראנט האט מען
באזעצט אין דעם בוידעם=שטיבל.

1910 ״ אין פֿאַרלויף פֿון אַ קליינע | ר | צײַט זענען
די אַלע הײַזער אויפֿגעבויט און באַזעסן [illegible] פֿון 215
פֿיל איינוווינער״, [illegible] ,אין וואונדער־
באַרע געשיכטע פֿון איין עהרליכען שוסטער, לעמבערג,
ז׳ 16.

[illegible] ״ פֿיל פֿון די טויזנטער ייִדן אין ביעלאַראַסיאַ,
אַרויסגעטריבענע פֿון די דערפֿער, האָט די רעגירונג 225/ה
באַזעצט דאָרט אויף איר ערד״. ממוס, שלמה ר׳ חיימס,
אויסג׳ ״מענדעלי״. [...], וואַרשע, ז׳ 107.

1971 ״ אַ הויכער [...] מענטש, מיט אַ שטיל [...] קול
האָט אים באַזעצט אין אַלקערל בײַ זיך אין [...] 225/ג
דירה, ווי אַ טובלאַקאַטאָר.״ ב. דעמבלין, פֿאַר, XI/19.

2. באַפֿעלקערן אַן אומבאַוווינטן שטח, שאַפֿן ישובים;
קאָלאָניזירן. % מע וויל געדיכטער באַזעצן דעם גליל
מיט ייִדן. דער נגבֿ איז שוין היפּש באַזעצט.

3. פֿאַרנעמען (בעת מלחמה) אַ געוויסן שטח, געגנט,
שטאָט אאַז״ו; אָקופּירן. % די דײַטשן האָבן בעת
דער II וועלט=מלחמה באַזעצט גאַנץ פּוילן. אַ מיליטער=
אָפּטייל האָט גיך באַזעצט די פֿאַרכאַפּטע שטאָט.
1970 ״ אין דעם באַזעצטן [illegible] [...] געביט פֿונעם
׳גענעראַל=גאָווערנעמענט׳ [...] האָט מען נישט געטאָרט
זיך איבערזידלען פֿון איין אָרט אויפֿן צווייטן״. 222
ל. וונדה, יזב זלאַטשעוו, ת״א, ז׳ 297.

4. אַוועקזעצן אויף אַ פּלאַץ. % דעם חשובֿ גאַסט וועט
מען באַזעצן אויבן אָן, [illegible].

5. (שניידעריי) באַפּוצן אַ בגד מיט עפּעס, %דעם קאָלנער
פֿון מאַנטל דאַרף מען באַזעצן מיט פֿוטער.

6. (וועגן צירונג) אריינטאָן, אַריינזעצן איידלשטיינער.

% דער בראַסלעט איז רייך באַזעצט מיט דימענטן.

1898 " דאָ האָב איך מיט מיר אַ בראָשע באַזעצט מיט בריליאַנטן". קאַפּיטאַן דרייפוס, וואַרשע, ז' 291. 224

1971 " [...] אַ קליין זייגערל, באַזעצט מיט פינקלדיקע בריליאַנטלעך [...]". א. העפּטערמאַן, פּאַר, VI/25. 253

באַזעצן זיך -- רעפל צו ב 1.

1881 " [...] ער זאָל אָפּטיילן אין אַלע שטעט, וווּ זיי וועלן זיך באַזעצן, פעלד אויף אַ הייליק אָרט". דינ, ייפאל, X/8. 234

... " אַ סך פון דער פרעמד האָבן זיך דאָ באַזעצט בשעת די באַרימטע מלחמות פון הבאָסע קאַמאַנדע". ממוס, די מלחמות פון הבאסע קאמאנדע. 234/א

1970 " צווישן די חורבות [...] האָבן מיר נישט געהאַט ווו זיך צו באַזעצן, [...] קוים געפונען אַ צימער – איין איינציקן צימער פאַר דער גאַנצער משפחה ". ז. ר. אלטמאן, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 311. 255/ד

באַזעצונג -- די, =ען. 1. אַקט אָדער רעזולטאַט פון באַזעצן (זיך), אַלע ב'.

1919 " [...] איינצואָרדענען אַ סטודיען=קאָמיסיע [...] כדי אויסצופאָרשן די באַזעצונגס=פאַרהעלטענישן אין ארץ=ישראל". וועלט=קאָנפערענץ פון די ארטאדאקסישע ארגאניזאציעס אין ציריך (קיצור פון פראטאקאל), ציריך, ז' 9. 221/ג

2. (מיל) גאַרניזאָן, שטענדיקער אָפּטייל פון מיליטער אין אַ געוויסן פּלאַץ.

1970 " לעם מיר איז צופעליק דורכגעגאנגען אַן עלטערער
אָפיצער פון דער דייטשער אַרמיי, וועלכער האָט אַפנים
נישט געהערט צו דער מערדערישער באַזעצונג פון אָרט". 221 /א
ר. ראגאזינסקי, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 315.

באזעצן די כלה -- אויסדריקן אין גראַמען (טייל
מאָל אויסזינגען) די געזעגענונג פון דער כלה מיט
אירע מיידלשע יאָרן, דאָס פלעגט טאָן דער בדחן /
מאַרשעליק, דערציילנדיק וועגן לעבן פון דער כלה
פריער, וועגן איר משפחה, וועגן איר צוקונפט אאז"וו.
% די שיינע גראַמען מיט וועלכע דער בדחן באַזעצט די
כלה רופן ארויס טרערן ביי איר און ביי די ווייבער
ארום.

ם ביזעצן/ בזעצן / בזעשן.

6.

1723 " זי איין קעשטליכי קרון פון דעם בעשטן גאלד מיט
אבנים טובות בזעצט". ס'דרך תמים, 232/א
קאנק: 50.

1764 " דא ציהט [ער] אויש זיין בוזים איין קאשטליכר
אידל גישטיין איין אוניקיל ער וואר ארום ביזעצט 232 /ב
מיט פילארלייא פערליך". יוסיפון, פיורדא, בו-485
דף יח - II - I.

7. באלאגערן.

" מצור - בזעשן, כמ' כי תצור אל עיר" רייכלין 8,
דברים , כ - יט". 232

mhd. besetzen. בזעצן

באַזעצנס -- דאָס באַ, 1. די צערעמאָניע פֿון באַזעצן
די כלה (זען דפֿוו) .

1887 " מיר ווילן דאָס דו זאָלסט בלייבן זיין כלה ביז
איבער באַדעקנס און באַזעצנס". לאַל, ווילנע, 1451 באד
ז' 130.

2. דער ניגון וואָס מע פֿלעגט שפּילן ביי דער צערעמאָניע.
1956 " [...] קלינגענדיק און העל - פֿאַרשפּילט זיי האָבן
איר אַזוי פֿיל פֿריילעכסן, באַדעקנס און באַזעצנס". 1460 באד
פּמ, מלחמה, I, נ"י, ז' 239.

באַזעצן (ף)

באַזעצעניש -- דאָס, באַ. (איר) באַזעצנס —
די צערעמאָניע פֿון באַזעצן די כלה.

1939" אַנו, גענוג באַזעצעניש, באַוויינעניש! |...|
ניט קיין קלעזמער זייט איר, נאָר קלאָגמוטערס!". 435 באוו
מ. דאַניעל, מיין גאָלדענע קינדהייט, מאָסקווע,
ז' 12.

באַזשיק - דער, =עס. (רעג, וואָלין) דזוו
באַדיאַק/בודיאַק. % די קינדער וואַרפֿן זיך
מיט באַזשיקעס אום תשעה-באב. דאָס מיידעלע קען
ניט אַרויסנעמען דעם באַזשיק פֿון אירע האָר.

1961 " באַזשיקעס - שטעכיקע קליינע דערנער, וואָס וואַקסן
אויף נידעריקע קוסטעס". י. זיפּער, צווישן טייכן 237
[...] מאָנטרעאָל, ז' 412.
< P: bodziak, ukr: будяк.

באַזשע וואָליע -- נאָר אין דער פֿראַזע: אויף
באַזשע וואָליע' | רוסיש, נאַ | - אויף גאָטס באַראָט.
1870 " דער רב האָט געזען, אַז מע באַשטורעמט אים פֿון אַלע
זייטן [...] האָט ער אָפּגעלאָזט דעם מלמד אויף באַזשע 562 באש
וואָליע ". קמ, נ' 32, ז' 241. ? נ ?
< R. Божья воля "גאָטס ווילן"